

วารสารวิชาการก้าวหน้า ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 ประจำเดือนมีนาคม – เมษายน พ.ศ. 2569

Kaonawat Academic Journal, Volume 1, Number 2, March – April, 2026

สมาคมเครือข่ายการเรียนรู้และนวัตกรรมองค์กร

การจัดการธุรกิจสินค้าเกษตรมูลค่าสูงคืออะไร

อริวัฒน์ อาซากิจ

นักวิชาการอิสระ

อีเมล : ar0254757@gmail.com

ศุภกฤษ บุญจันทร์

อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

อีเมล: Supakrit.boon@rmutr.ac.th

บทคัดย่อ

การจัดการธุรกิจสินค้าเกษตรมูลค่าสูง มี 5 คุณลักษณะ ได้แก่ 1) เทคโนโลยีและนวัตกรรม 2) การจัดการของมูลและสารสนเทศการเกษตร 3) ห่วงโซ่อุปทานและโลจิสติกส์ 4) การเงินและการลงทุน 5) การเกษตรยั่งยืน เป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตผลทางการเกษตร ซึ่งแต่เดิมมักจะขายในรูปแบบวัตถุดิบที่ไม่ค่อยมีมูลค่า มาเป็นการแปรรูปด้วยกระบวนการที่ไม่ซับซ้อน เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค มีทั้งสินค้าเกษตรอาหารกับไม่ใช่อาหาร อีกนัยยะหนึ่ง เป็นการจัดการตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ปัญญาประดิษฐ์ รวมทั้งศาสตร์บริหารธุรกิจ เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ต้นทุนต่ำที่สุด ทั้งในด้านการจัดการทางการเกษตรและการจัดการสินค้าเกษตร พร้อมกับให้เกษตรกรมีจิตสำนึกต่อสภาพแวดล้อมและ ธรรมชาติ

คำสำคัญ : การจัดการ ธุรกิจสินค้าเกษตร มูลค่าสูง

วารสารวิชาการก้าวหน้า ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 ประจำเดือนมีนาคม – เมษายน พ.ศ. 2569

Kaonawat Academic Journal, Volume 1, Number 2, March – April, 2026

สมาคมเครือข่ายการเรียนรู้และนวัตกรรมองค์กร

MAMANING HIGH -NVALUE AGRICULTURAL BUSINESSES

Athiwat Asakit

Independent Scholar

Email: ar0254757@gmail.com

Supakrit Boonchan

Lecturer, Accounting Program

Rajamangala University of Technology Rattanakosin

Email: Supakrit.boon@rmutr.ac.th

Abstract

The management of high-value agricultural businesses has five characteristics : 1) Technology and innovation, 2) Agricultural data and information management, 3) Supply chain and logistics, 4) Finance and investment, and 5) Sustainable agriculture. It involves creating added value for agricultural products, which were previously sold as low-value raw materials, by transforming them through simple processes to meet consumer demand. This includes both food and non-food products. In other words, it involves managing the entire value chain, from upstream to downstream, using information technology, artificial intelligence, and business administration principles to maximize benefits and minimize costs in both agricultural management and product management, while simultaneously fostering environmental and natural awareness among farmers.

Keywords : Management, agricultural commodity business, high value

วารสารวิชาการก้าวหน้า ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 ประจำเดือนมีนาคม – เมษายน พ.ศ. 2569

Kaonawat Academic Journal, Volume 1, Number 2, March – April, 2026

สมาคมเครือข่ายการเรียนรู้และนวัตกรรมองค์กร

บทนำ

ท่ามกลางสภาพแวดล้อมทางสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา รวมถึงความท้าทายจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจ บนพื้นฐานทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัด ส่งผลให้ภาคการเกษตรของไทยยังคงประสบปัญหาหลายประการ ทั้งราคาผลผลิตที่ขาดเสถียรภาพ ปัญหาหนี้สินครัวเรือนเกษตรกรที่ยังอยู่ในระดับสูง และสถาบันเกษตรกรยังขาดความเข้มแข็ง ซึ่งตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา หน่วยงานภาครัฐมีส่วนช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของเกษตรกร โดยได้เร่งขับเคลื่อนนโยบายสินค้าเกษตรและบริการ มูลค่าสูง ด้วยการส่งเสริมให้เกษตรกรในพื้นที่ได้ทำเกษตรแบบประณีตหรือเกษตรแม่นยำสูง ที่ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีชีวภาพและเทคโนโลยีหมุนเวียน เพื่อยกระดับการผลิตและสร้างคุณค่า ต่อยอดเป็นสินค้าเกษตรมูลค่าสูงและระบบอาหารที่ยั่งยืน ทั้งนี้หน่วยงานภาครัฐมีจุดมุ่งเน้นให้เกษตรกรสามารถดึงศักยภาพของตนเองเพื่อ 1) การปรับเปลี่ยนผลิตภาพการผลิต (Improve Productivity) พร้อมกับการศึกษาวิจัยประสิทธิภาพการผลิตอย่างสม่ำเสมอ 2) การใช้ประโยชน์จากความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม (Science Technology and Innovation) พัฒนารูปแบบการผลิต เพื่อให้ได้ผลผลิตตามความต้องการของตลาด 3) การบริหารทางการเงินและบัญชี การลงทุนในตลาดทุน (Financial and Accounting Management, Equity Investment) 4) การบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทาน (Logistics Supply Chain Management) 5) การจัดการข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล (Data Management and Data Analytics) ซึ่งเป็นการใช้ข้อมูลที่มีในการบริหาร จัดการภาคการผลิต 6) การบริหารการประหยัดต่อขนาด และการบริหารความมั่นคงวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทาน (Economics of Scale and supply Chain Security) 7) การบริหารจัดการภายในแปลงให้เกิดการหมุนเวียน ของปัจจัยการผลิต และผลผลิต อย่างยั่งยืน (Circular and Sustainable Business Model : Lean and Clean Factory/Energy) และ 8) การบริหารจัดการองค์ความรู้ภาคการผลิตภายใต้แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา ขององค์กรอย่างยั่งยืน (Environmental, social, corporate governance, ESG) ซึ่งเป็นการผลิตที่คำนึงถึงความรับผิดชอบต่อ 3 ด้านหลัก คือ สิ่งแวดล้อม สังคม การกำกับดูแลหรือการบริหารเพื่อเป็นการปรับตัวให้เหมาะสมกับปัจจุบันและอนาคต

ด้วยเหตุนี้จึงได้มีนโยบายจากรัฐบาลยกระดับสินค้าเกษตรและเสริมศักยภาพเกษตรกร ผ่านการผลักดันสินค้าเกษตรและบริการมูลค่าสูง โดยมอบหมายให้ทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พร้อมทั้งสถาบันการศึกษา ดำเนินการบูรณาการตามแผนงานและงบประมาณ เพื่อขับเคลื่อนนโยบายดังกล่าวในกรอบระยะเวลาตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) และแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ฯ (พ.ศ.2566 - 2570) ซึ่งถือได้ว่าเป็นวาระสำคัญแห่งชาติ

การเกษตรมูลค่าสูง (High-Value Agriculture)

เป็นการทำเกษตรที่เน้น คุณภาพและคุณค่าเพิ่ม มากกว่าปริมาณ โดยใช้เทคโนโลยี นวัตกรรม และการตลาดมาช่วยยกระดับสินค้าเกษตรให้มีราคาสูงขึ้น สร้างรายได้ที่มั่นคงและยั่งยืนให้เกษตรกร โดยมุ่งเน้นที่การผลิตสินค้าเฉพาะทาง (Niche Market) เช่น สินค้าออร์แกนิก พืชผักผลไม้เกรดพรีเมียม การแปรรูป หรือการสร้างเรื่องราว (Storytelling) ให้สินค้ามีเอกลักษณ์ แทนการปลูกพืชพื้นฐานที่มีราคาต่ำ

คุณลักษณะของการเกษตรมูลค่าสูง ซึ่งมี 5 คุณลักษณะ ดังต่อไปนี้

คุณลักษณะที่ 1 เทคโนโลยีและนวัตกรรม หรือเกษตรอัจฉริยะ (Technology and innovation, or smart agriculture) เป็นการนำเทคโนโลยีและกระบวนการที่ทันสมัย มาปรับใช้ในการทำเกษตร เพื่อเพิ่มผลผลิต และให้มีประสิทธิภาพรวมทั้งประสิทธิผล ประกอบด้วย 7 ด้าน ดังต่อไปนี้

1) การใช้โดรนเพื่อการเกษตร (Using drones for agriculture) การใช้โดรนในเทคโนโลยีทางการเกษตรสมัยใหม่ที่มีประโยชน์ต่อเกษตรกรเป็นอย่างมาก เนื่องจากโดรนสามารถทำงานด้วยการบินได้ครอบคลุมในพื้นที่ที่กำหนด ทำงานได้อย่างรวดเร็วและประหยัดต้นทุนมากกว่าการจ้างแรงงาน สามารถบังคับและควบคุมโดรนให้ทำงานตามที่ต้องการ ไม่ว่าจะเป็นการรดน้ำ การพ่นสารเคมี การฉีดยาปราบศัตรูพืช การให้น้ำในปริมาณที่เหมาะสมในพื้นที่ที่ต้องการ นอกจากนี้การใช้โดรนนั้นยังช่วยเกษตรกรลดความเสี่ยงจากสารเคมีที่เป็นอันตราย สามารถรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาพของพืชและตรวจสอบปัญหาเพื่อให้สามารถจัดการได้

2) ปัญญาประดิษฐ์ (AI : Artificial Intelligence) เพื่อตรวจสอบคุณภาพผลผลิต แน่นอนว่าเมื่อเกษตรกรปลูกพืชผัก ผลไม้ จนออกผลผลิตแล้ว ก่อนจะนำไปจำหน่ายต้องมีการตรวจสอบคุณภาพ ในอดีตจะใช้แรงงานมนุษย์ตรวจสอบโดยใช้เครื่องมือง่าย ๆ ในการชั่ง ตวง วัด และดูจากภายนอกว่าผลผลิตที่ได้มีความสมบูรณ์หรือไม่ แต่ความเป็นจริงแล้ว การใช้สายตาของมนุษย์ไม่สามารถตรวจสอบคุณภาพตามมาตรฐานได้ทั้งหมด ซึ่งในปัจจุบันมีเทคโนโลยีทางการเกษตรอย่าง ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในการตรวจสอบ โดยการให้เรียนรู้ เช่น การเรียนรู้เชิงลึก (Deep Learning) ทำการประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ว่า ผลผลิตแบบไหนดี แบบไหนมีปัญหา และปัญหาเกิดจากอะไร เป็นการตรวจสอบได้อย่างรวดเร็ว ช่วยลดเวลาของเกษตรกรได้เป็นอย่างมาก

3) การใช้นวัตกรรมเศรษฐกิจชีวภาพ (Using bioeconomy innovations) เป็นเทคโนโลยีทางการเกษตรสมัยใหม่มุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรหมุนเวียน เช่น ชากพืช ชากสัตว์ และจุลินทรีย์ มาใช้ในการผลิตพลังงาน ถือว่าเป็นเทคโนโลยีทางการเกษตรที่น่าสนใจ ตัวอย่างเช่น การนำพืชและของเสียจากสัตว์มาสร้างพลังงานชีวมวล การผลิตพลาสติกชีวภาพที่ย่อยสลายได้ และการสร้างผลผลิตที่ได้มาจากธรรมชาติ ซึ่งจะช่วยลดปัญหา ที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ประเทศไทยมีการนำกากที่ได้จากพืชมาทำพลังงานชีวมวล เช่น โรงงานผลิตน้ำตาลจะเอาชานอ้อยที่ได้ในกระบวนการผลิต ไปส่งต่อไปยังโรงงานผลิตไฟฟ้าเพื่อสร้างพลังงานอีกที เป็นระบบที่ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีทางการเกษตรในทุกรูปแบบ ตั้งแต่น้ำตาลจนถึงพลังงาน

4) การทำเกษตรแนวตั้ง (Vertical Farming) ในการทำการเกษตรแบบดั้งเดิม จะต้องใช้พื้นที่ขนาดใหญ่ในการปลูกพืช แต่ในปัจจุบันสามารถทำการเกษตรในแนวตั้งได้ คล้าย ๆ การจับพืชผักมาปลูกเป็นคอนโดมิเนียม ซึ่งจะช่วยให้เพิ่มผลผลิตบนพื้นที่จำกัด เทคโนโลยีทางการเกษตรแบบอัจฉริยะ จะมีการควบคุมสภาพแวดล้อมที่ช่วยให้พืชผักเติบโตได้อย่างดี ไม่ว่าจะเป็นการใช้แสงประดิษฐ์ การให้อาหารและให้น้ำที่ควบคุมอย่างเป็นระบบ การทำเกษตรแนวตั้งนี้ช่วยแก้ปัญหาความมั่นคงทางอาหารกับโลกได้อีกทางหนึ่ง เพราะสามารถปลูกพืชผักได้ตลอดทั้งปี อย่างในประเทศอิสราเอล มีการใช้เทคโนโลยีทางการเกษตร โดยมีการสร้างฟาร์มแนวตั้ง ใกล้กับซูเปอร์มาร์เก็ต ร้านอาหาร และร้านค้าทั่วไป สามารถซื้อกลับไปทานหรือซื้อไปปลูกต่อได้

5) เทคโนโลยีการขนส่งสินค้าเกษตร (Agricultural transportation technology) การขนส่งสินค้าเกษตรเป็นเรื่องที่ทำนายและสำคัญสำหรับผู้ประกอบการอย่างมาก เนื่องจากสินค้าเกษตรเน่าเสียได้ง่าย บางครั้งยังส่งไปไม่ถึงที่หมายสินค้าอาจจะหมดอายุเสียก่อน จึงต้องมีเทคโนโลยีทางการเกษตรสมัยใหม่เพื่อยืดอายุของสินค้า ไม่ว่าจะเป็นบรรจุภัณฑ์ที่ช่วยป้องกันการเน่าเสีย หรือกระบวนการที่ช่วยเก็บสินค้าให้ได้นานขึ้น เทคโนโลยีการขนส่งสินค้าเกษตรที่มีประสิทธิภาพจะช่วยลดการสูญเสียระหว่างการขนส่ง และรักษาคุณภาพของผลผลิต

6) แอปพลิเคชันเกษตรกรดิจิทัล (Digital farmer application) เมื่อเกษตรกรส่วนใหญ่สามารถเข้าถึงโทรศัพท์มือถือแบบสมาร์ทโฟนได้ สามารถใช้ประโยชน์จากแอปพลิเคชันต่าง ๆ ที่สามารถส่งคำสั่งและควบคุมอุปกรณ์ต่าง ๆ ด้วยโทรศัพท์มือถือเพียงเครื่องเดียว ยกตัวอย่าง เช่น การใช้โทรศัพท์มือถือเปิดปิดน้ำหรือตั้ง

วารสารวิชาการก้าวหน้า ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 ประจำเดือนมีนาคม – เมษายน พ.ศ. 2569

Kaonawat Academic Journal, Volume 1, Number 2, March – April, 2026

สมาคมเครือข่ายการเรียนรู้และนวัตกรรมองค์กร

เวลาให้มีการเปิดน้ำ การควบคุมอุณหภูมิให้เหมาะสมต่อการเติบโตของพืชผัก ซึ่งนวัตกรรมเหล่านี้ช่วยทำให้เกษตรกรสามารถจัดการ ได้สะดวก สามารถควบคุมระยะไกลได้ และประหยัดเงินและแรงงาน อย่างในประเทศจีน ที่เทคโนโลยีทางการเกษตรได้พัฒนาอย่างรวดเร็ว ทำให้ประชากรเข้าถึงเทคโนโลยีได้ง่าย โดยเฉพาะโทรศัพท์มือถือแบบสมาร์ตโฟน ทำให้เกษตรกรปรับตัวให้กลายเป็นการเกษตรกรแบบดิจิทัลได้เพิ่มขึ้น

7) แพลตฟอร์มสำหรับธุรกิจการเกษตร (Platform for agricultural businesses) เป็นการให้บริการธุรกิจทางการเกษตร ตัวอย่างเช่น หากเกษตรกรต้องการขายสินค้าสามารถหาผู้ซื้อ ผ่านทางแพลตฟอร์มออนไลน์หรือแอปพลิเคชัน ทำให้ไม่ต้องผ่านพ่อค้าคนกลาง ช่วยลดภาระให้กับเกษตรกร และสามารถส่งสินค้าสู่ผู้บริโภคได้อย่างรวดเร็ว ในปีปัจจุบัน พ.ศ. 2568 มีแพลตฟอร์มที่หลากหลายในการบริหารจัดการขายสินค้าทางการเกษตรสู่ผู้บริโภคโดยตรง

โดยสรุปจะเห็นได้ว่า เทคโนโลยีและนวัตกรรม หรือเกษตรอัจฉริยะ (Technology and innovation, or smart agriculture) คือ การนำวิทยาการสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้ในภาคการเกษตร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต พัฒนาคุณภาพผลผลิต และลดต้นทุน โดยครอบคลุมตั้งแต่การปลูก การดูแล การเก็บเกี่ยว ไปจนถึงการแปรรูปและการขนส่งสู่ผู้บริโภค เทคโนโลยีเหล่านี้จะช่วยให้สามารถผลิตได้มากขึ้นในพื้นที่จำกัด และยังรักษาความสดและคุณค่าทางโภชนาการของผลผลิต เช่น การใช้โดรนเพื่อการเกษตร ปัญญาประดิษฐ์ การใช้นวัตกรรมเศรษฐกิจชีวภาพ การทำเกษตรแนวตั้ง เทคโนโลยีการขนส่งสินค้าเกษตร แอปพลิเคชันเกษตรกรดิจิทัล แพลตฟอร์มสำหรับธุรกิจการเกษตร ทั้งนี้เพื่อมุ่งสู่เป้าหมายความมั่นคงทางอาหารอย่างยั่งยืนในระดับโลก ข้อเสนอแนะ ควรศึกษาว่าเทคโนโลยีทางการเกษตรสมัยใหม่สิ่งไหนช่วยเพิ่มศักยภาพในธุรกิจได้ และทดลองว่าจะสามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีทางการเกษตรได้อย่างไร ค่อยปรับทีละนิดโดยเริ่มจากสิ่งใกล้ตัวก่อน เช่น การใช้โทรศัพท์มือถือที่มีแอปพลิเคชันในการช่วยทำงานให้ง่ายกว่าเดิม และทยอยปรับเปลี่ยนมาใช้เทคโนโลยีทางการเกษตรสมัยใหม่ที่ได้ประโยชน์มากยิ่งขึ้น

คุณลักษณะที่ 2 การจัดการของมูลและสารสนเทศการเกษตร (Agricultural data and information management) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจทาง การจัดการข้อมูลทางการเกษตร กระบวนการสำคัญในการนำข้อมูลและสารสนเทศมาเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ลดต้นทุน ของภาคเกษตรกรรม

กระบวนการจัดการข้อมูลเกษตร ประกอบด้วย

การรวบรวมข้อมูล (Data Collection) เป็นขั้นตอนแรกที่สำคัญ โดยใช้เทคโนโลยี เช่น ไอโอที (IoT : Internet of Things) เพื่อวัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เช่น ความชื้นในดิน อุณหภูมิ น้ำและแสงแดด หรือใช้ โดรนในการสำรวจแปลงเพาะปลูก บันทึกภาพความละเอียดสูง เก็บรวบรวมข้อมูลการผลิตพืชรายเดือน ทะเบียนเกษตรกร เป็นต้น

การจัดเก็บข้อมูล (Data Storage) คือ การจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบในฐานข้อมูลเพื่อให้สามารถเข้าถึงและนำไปใช้ในขั้นตอนต่อไปได้สะดวก อันได้แก่

- การจัดระเบียบข้อมูลและโครงสร้าง (Data Organization & Structuring) การกำหนดรูปแบบและโครงสร้างข้อมูลให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน เพื่อให้ง่ายต่อการวิเคราะห์และเชื่อมโยงข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ
- คุณภาพและการกรองข้อมูล (Data Quality & Cleansing) การตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูล และกำจัดข้อมูลที่ผิดพลาดหรือไม่เกี่ยวข้องออกไป เพื่อให้มั่นใจว่าข้อมูลที่นำไปใช้นั้นมีความถูกต้อง

วารสารวิชาการก้าวหน้า ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 ประจำเดือนมีนาคม – เมษายน พ.ศ. 2569

Kaonawat Academic Journal, Volume 1, Number 2, March – April, 2026

สมาคมเครือข่ายการเรียนรู้และนวัตกรรมองค์กร

- การวิเคราะห์และสร้างสารสนเทศ (Data Analysis & Information Creation) การนำข้อมูลที่ผ่านการจัดการแล้วมาวิเคราะห์และแปลงเป็นข้อมูลที่มีความหมาย เช่น การคาดการณ์ผลผลิต การวิเคราะห์ความเหมาะสมของพื้นที่เพาะปลูกตามฐานข้อมูลแผนที่เกษตร (Agri-Map)

การนำไปใช้ตัดสินใจ (Decision Making) การนำสารสนเทศที่ได้ไปใช้ในการวางแผน ติดตามงาน แก้ไขปัญหา และกำหนดนโยบายต่าง ๆ เช่น การวางแผนการให้น้ำและใส่ปุ๋ยอย่างเหมาะสม การระบุและแก้ไขปัญหาโรคพืชได้ทันทั่วทั้งที่ การจัดประเภทของสารสนเทศทางการเกษตร มี 2 ประเภท สามารถจำแนกตามลักษณะการใช้ประโยชน์ และตามระดับของการรวบรวมข้อมูล ต่อไปนี้

1) จำแนกตามลักษณะการใช้ประโยชน์ แบ่งเป็นประเภทย่อยที่สำคัญออกได้อีกเป็น 3 ประเภท คือ

1.1) สารสนเทศเพื่อการผลิต เป็นสารสนเทศขั้นพื้นฐานในการใช้ประโยชน์การผลิตของเกษตรกร เริ่มตั้งแต่การใช้สารสนเทศ การวางแผนการผลิต การใช้สารสนเทศในการตัดสินใจเลือกวิธีการผลิตของเกษตรกร การใช้สารสนเทศในการพัฒนาและปรับเปลี่ยนการทำกิจกรรมการเกษตร ซึ่งจัดระบบสารสนเทศเป็นหมวดหมู่ย่อย ๆ ที่นำมาใช้เพื่อการผลิต ดังนี้

- สารสนเทศชนิดและกิจการกรรมการเกษตร ได้แก่ สารสนเทศที่เกี่ยวข้องด้านการผลิตพืช การผลิตปศุสัตว์ การผลิตประมง การผลิตป่าไม้ การแปรรูปผลผลิต

- สารสนเทศปัจจัยการผลิต ได้แก่ สารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยการผลิตในการเกษตร ได้แก่ ที่ดิน แรงงาน ทุน ปุ๋ย สารเคมี

- สารสนเทศสภาพภูมิประเทศ สภาพภูมิอากาศ แหล่งน้ำ ได้แก่ สารสนเทศในด้าน สภาพของพื้นที่ สภาพภูมิอากาศ สภาพของแหล่งน้ำและปริมาณของน้ำที่ใช้ในการผลิต

- สารสนเทศทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ สารสนเทศด้านคุณสมบัติ ธรรมชาติของดิน สภาพดิน ป่าพรุ ป่าชายเลน แร่ธาตุ แหล่งพลังงาน มลพิษ ภาวะน้ำเสียจากแหล่งอุตสาหกรรม

- สารสนเทศด้านกฎ ระเบียบและข้อบังคับทางการผลิต ได้แก่ สารสนเทศด้านกฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร ระเบียบ ประกาศของทางราชการ ข้อบังคับและข้อกำหนดเป็นมาตรฐานในการผลิต

1.2) สารสนเทศเพื่อการพัฒนาคุณภาพสินค้า เป็นสารสนเทศที่จัดว่ามีความสำคัญต่อการพัฒนาอาชีพการเกษตร ช่วยให้เกษตรกรใช้ประโยชน์จากสารสนเทศในด้านการพัฒนาคุณภาพสินค้า เกษตรกรที่ทำการผลิตในการปรับปรุงและแก้ไขปัญหากิจกรรมของเกษตรกร โดยสามารถจำแนก ประเภท สารสนเทศเพื่อการพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตร มีข้อย่อย ดังต่อไปนี้

- สารสนเทศด้านองค์ความรู้และเทคโนโลยีการเกษตร ได้แก่ คำแนะนำในการดำเนิน กิจกรรมการเกษตร เช่น เอกสารคำแนะนำในการกรีดยาง เอกสารคำแนะนำในการป้องกันและกำจัดเพลี้ยกระโดด สีนํ้าตาล เวิร์บเพจสารสนเทศที่จัดทำเผยแพร่คำแนะนำต่าง ๆ เป็นต้น

- สารสนเทศด้านงานวิจัยทางการเกษตร ได้แก่ ผลงานวิจัยทางการเกษตรซึ่งมีการจัด รวบรวม ผลงานวิจัยที่นำเสนอและกลั่นกรองเผยแพร่ในส่วนที่เกษตรกรสามารถนำมาใช้ประโยชน์เป็นการขยายผลสู่เกษตรกร เช่น งานวิจัยในการผลิตเอทานอลจากผลผลิตมันสำปะหลัง งานวิจัยเพื่อเพิ่มมูลค่า ผลิตภัณฑ์ ข้าวโดยการผลิตเป็นน้ำข้าวกลั่นกรองกวน วิธีการปลูกข้าว ฯลฯ

1.3) สารสนเทศเพื่อการจำหน่ายและการตลาดสินค้าเกษตร เกี่ยวข้องในด้านการจัดจำหน่ายและการตลาด ซึ่งได้แก่ สารสนเทศด้านแหล่งรับซื้อและตลาดสินค้าการเกษตร สารสนเทศปริมาณ ความต้องการซื้อของ

วารสารวิชาการก้าวหน้า ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 ประจำเดือนมีนาคม – เมษายน พ.ศ. 2569

Kaonawat Academic Journal, Volume 1, Number 2, March – April, 2026

สมาคมเครือข่ายการเรียนรู้และนวัตกรรมองค์กร

สินค้าเกษตร สารสนเทศต้นทุนการตลาด สารสนเทศราคาในท้องตลาดที่สำคัญ สารสนเทศราคาที่เป็นราคากลางหรือราคาอ้างอิง ดังนี้

- สารสนเทศด้านการจัดจำหน่าย การตลาด ราคาสินค้า ได้แก่ สารสนเทศแหล่งรับซื้อ และตลาดสินค้าเกษตร สารสนเทศปริมาณความต้องการของตลาดสินค้าเกษตร สารสนเทศต้นทุนการตลาด สารสนเทศราคาสินค้า

- สารสนเทศด้านการส่งออกและการนำเข้า ได้แก่ สารสนเทศปริมาณและมูลค่าการส่งออกสินค้าเกษตร สารสนเทศประเทศคู่ค้าสินค้าเกษตรที่สำคัญ สารสนเทศปริมาณนำเข้าสินค้าเกษตร สารสนเทศมาตรการและนโยบายของประเทศคู่ค้า

- สารสนเทศด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ได้แก่ สารสนเทศจำนวนและโครงสร้าง ประชากร สารสนเทศขนาดครอบครัว สารสนเทศการอพยพย้ายถิ่น สารสนเทศผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ สารสนเทศดัชนีราคา สารสนเทศดุลการชำระเงิน สารสนเทศภาวะเงินเฟ้อเงินฝืด สารสนเทศการมีงานทำและ ภาวะการว่างงาน สารสนเทศรายได้รายจ่ายของครัวเรือน สารสนเทศโครงสร้างพื้นฐาน สารสนเทศสถาบัน องค์กรเกษตรกร

2) จำแนกตามระดับการรวบรวมข้อมูล โดยที่การส่งเสริมการเกษตรเป็นการดำเนินงานที่มีความ เกี่ยวข้องในหลายระดับ ตั้งแต่ระดับครัวเรือน ระดับชุมชน ระดับตำบล ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด จนถึง ระดับประเทศ ตลอดจนระดับต่างประเทศ ในการจัดเก็บรวบรวมและใช้ประโยชน์เป็นสารสนเทศระดับต่าง ๆ เพื่อการใช้งานจึงสามารถจำแนก สารสนเทศเพื่อการส่งเสริมการเกษตรตามระดับของการรวบรวมข้อมูล ออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

2.1) สารสนเทศระดับท้องถิ่น เป็นการจัดเก็บและรวบรวม ตั้งแต่ระดับครัวเรือน ชุมชน หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด รวมถึงในระดับภาค เช่น เกษตรกรในภาคใต้ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพในการทำสวนยางพารา สวนผลไม้มากกว่าร้อยละ 50 ซึ่งทำให้สามารถทราบ สถานการณ์ข้อเท็จจริงของสารสนเทศในระดับท้องถิ่นนั้น ๆ

2.2) สารสนเทศระดับประเทศ เป็นสารสนเทศที่แสดงภาพรวมโดยนำเสนอเป็นผลรวมของประเทศ สารสนเทศระดับประเทศเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนและกำหนดนโยบาย ทำให้เห็นภาพรวม สารสนเทศในระดับกว้างครอบคลุมทั้งประเทศ หน่วยงานในระดับกรม กระทรวง จึงต้องมีการรวบรวมและ จัดทำสารสนเทศระดับประเทศไว้เพื่อการวางแผนและกำหนดนโยบายดังกล่าว

2.3) สารสนเทศจากต่างประเทศ เป็นสารสนเทศที่มีความจำเป็นในยุคปัจจุบันที่มีการผลิต สินค้าเกษตรเพื่อการส่งออก และต้องมีการนำเข้าสินค้าเกษตร ทำให้ทราบถึงสถานการณ์การเกษตรของประเทศคู่แข่งทางการค้า หรือข้อมูลความต้องการสินค้าเกษตรที่ประเทศไทยผลิตได้ ในการหาช่องทางการจัดจำหน่ายเป็นการขยายตลาดและช่วยเพิ่มมูลค่าของรายได้ภาคเกษตรของประเทศ

ประโยชน์ของการใช้ข้อมูลและสารสนเทศในการเกษตร

1) เป็นช่องทางการตลาด เช่น พาณิชนียอิเล็กทรอนิกส์ (E-commerce) คือ การซื้อขายสินค้าผ่านอินเทอร์เน็ต โดยใช้แพลตฟอร์มต่าง ๆ ซึ่งเริ่มจากการศึกษาความต้องการของตลาด ศึกษาคู่แข่ง กำหนดกลุ่มเป้าหมาย การคำนวณต้นทุน เลือกช่องทางขายที่เหมาะสม (Social Media, Market place) สร้างจุดสนใจ และทำการตลาดอย่างต่อเนื่อง

2) ทำให้การตัดสินใจดีขึ้น จากการได้ข้อมูลสำคัญจากหลาย ๆ แหล่ง จากการมีช่องทางการ สื่อสารที่ดียิ่งทำให้เกษตรกรสามารถเลือกแหล่งขายผลผลิตได้ และยังช่วยให้เกษตรกรรับรู้ปัจจัยที่ส่งผล กระทบต่าง ๆ

3) ทำให้การวางแผนดีขึ้น จากการใช้ระบบสารสนเทศทำให้ทราบว่าผลผลิตใดที่กำลังเป็นที่ต้องการของตลาด ทำให้วางแผนได้ว่าควรจะปลูกพืชอะไรในช่วงเวลาใดจึงจะได้ผลตอบแทนที่ดีที่สุด

วารสารวิชาการก้าวหน้า ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 ประจำเดือนมีนาคม – เมษายน พ.ศ. 2569

Kaonawat Academic Journal, Volume 1, Number 2, March – April, 2026

สมาคมเครือข่ายการเรียนรู้และนวัตกรรมองค์กร

4) การมีส่วนร่วมของชุมชน การใช้สารสนเทศทำให้สามารถเพิ่มชุมชนของเกษตรกรในพื้นที่ ที่สามารถนำไปสู่การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

5) นวัตกรรมด้านการเกษตรแบบใหม่ ๆ เช่น เมื่อนักวิทยาศาสตร์พัฒนาพืชพันธุ์ใหม่ที่มีคุณสมบัติ ทนแล้ง ทนน้ำท่วมขัง ทนต่อศัตรูพืช ได้

6) เพิ่มประสิทธิภาพและผลผลิต การใช้ข้อมูลอย่างแม่นยำช่วยให้ปัจจัยการผลิต เช่น น้ำ ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง ได้อย่างเหมาะสมและตรงจุด ลดการสูญเสีย และเพิ่มปริมาณและคุณภาพของผลผลิต

7) ลดต้นทุน การจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพช่วยลดต้นทุนที่ไม่จำเป็นในการจัดการ

8) ลดความเสี่ยง ช่วยในการวางแผนและรับมือกับความเสี่ยงจากปัจจัยต่างๆ เช่น ภัยธรรมชาติ โรคระบาด หรือความผันผวนของตลาด

9) การพยากรณ์อากาศ เพื่อวิเคราะห์ในการเพาะปลูกแต่ละฤดูกาล

ข้อมูลและสารสนเทศสามารถนำมาประยุกต์ใช้ทางการเกษตรได้หลายประการ คือ

1) ใช้สารสนเทศเป็นสื่อ (Media) ในการสื่อสาร เผยแพร่ความรู้ด้านการเกษตร

2) ใช้จัดทำโปรแกรมเพื่ออำนวยความสะดวกต่อการประกอบอาชีพเกษตรกร

3) ใช้สารสนเทศในการสืบค้นข้อมูลข่าวสารความรู้ด้านการเกษตรจากแหล่งความรู้ เช่น เน้นการพัฒนาการเกษตรและพื้นที่ชนบท การพัฒนาพันธุ์พืช การพัฒนาดิน ฯลฯ

4) ใช้เป็นฐานข้อมูลเพื่อการแจ้งสถานการณ์ของ อุปสงค์ - อุปทาน ของสินค้าเกษตร

โดยสรุป การจัดการข้อมูลและสารสนเทศทางการเกษตร โดยข้อมูลเป็นแหล่งกำเนิดของสารสนเทศ ทั้งนี้สารสนเทศเป็นที่มาของแหล่งความรู้ ที่จะสร้างให้เกิดการเกษตรมูลค่าเพิ่ม และการพัฒนาองค์ความรู้ ทั้งในด้านการผลิต การจัดการการตลาด และการแปรรูปผลิตภัณฑ์ ฯลฯ อนึ่งการพัฒนาสารสนเทศด้านการเกษตร ให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง จำเป็นจะต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบในลักษณะของเครือข่ายความร่วมมือ ของหน่วยงานผู้ผลิตสารสนเทศทั้งในภาครัฐ และภาคเอกชน ตลอดจนผู้ใช้สารสนเทศ ทั้งที่เป็นองค์กร และบุคคล

คุณลักษณะที่ 3 ห่วงโซ่อุปทานและโลจิสติกส์ (Supply chain and logistics) หากกล่าวถึงการยกระดับมูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้าเกษตรของไทยเพื่อเป็นเกษตรมูลค่าสูง ส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นไปที่นวัตกรรมการพัฒนาผลิตผลทางการเกษตร การแปรรูป และสารสกัด ฯลฯ ทั้งนี้ “ห่วงโซ่อุปทานและโลจิสติกส์” เป็นอีกหนึ่งในกระบวนการสำคัญที่ช่วยเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร รูปแบบการขนส่งสินค้าเกษตรมีความสำคัญเป็นอย่างมาก เนื่องจากจะต้องมีการควบคุมตั้งแต่กระบวนการผลิต จนถึงการบรรจุก่อนการขนส่ง ตามมาตรฐานอย่างเคร่งครัด ถ้าหากไม่สามารถควบคุมขั้นตอน ระหว่างการขนส่ง ในสภาพที่เหมาะสม อาจส่งผลเสียต่อคุณภาพสินค้าและมีมูลค่าลดลงได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การขนส่งผลิตผลพืชผักทางการเกษตรที่ต้องการยืดอายุการเก็บรักษา ควรขนส่งแบบควบคุมอุณหภูมิ โดยวางแผนทั้งระยะเวลาการขนส่ง และระยะเวลาที่สินค้าสามารถคงสภาพที่ดีมีคุณภาพได้นานพอสำหรับระยะเวลาการวางจำหน่าย ทั้งนี้ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ว่า เป็นการจัดการอุปทานและอุปสงค์ ตั้งแต่การหาแหล่งวัตถุดิบอุปกรณ์ การแปรรูป เครื่องจักร สินค้า การติดตามสินค้า ฯลฯ โดยการจัดการห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain Management) มีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

การจัดการห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain Management) การจัดการห่วงโซ่อุปทานจะสามารถทำให้วิเคราะห์ความเชื่อมโยง ในการผลิตสินค้าเกษตรจากระบบการผลิตต้นน้ำไปสู่ปลายน้ำจนถึงมือผู้บริโภค จึงมีความจำเป็นต้องเข้าใจความหมายของ คำว่า ห่วงโซ่อุปทาน ห่วงโซ่คุณค่าและโลจิสติกส์ ที่เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการห่วงโซ่

วารสารวิชาการก้าวหน้า ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 ประจำเดือนมีนาคม – เมษายน พ.ศ. 2569

Kaonawat Academic Journal, Volume 1, Number 2, March – April, 2026

สมาคมเครือข่ายการเรียนรู้และนวัตกรรมองค์กร

อุปทาน ทำให้ทราบถึง ความสัมพันธ์ระหว่างกัน รวมถึงการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ในการพิจารณาผลดำเนินงาน และนำไปใช้ประโยชน์ด้านกลยุทธ์การจัดการ ให้สามารถผลิตสินค้าที่มีคุณภาพสร้างพึงพอใจให้กับผู้บริโภคและเพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันอย่างเป็นระบบ ซึ่งโซ่อุปทาน หมายถึง ความเกี่ยวเนื่องกันที่เชื่อมกันเป็นทอด ๆ เพื่อเสนอขาย สินค้าชนิดใดชนิดหนึ่งจากผู้ผลิตหรือผู้ขายที่ยินดีจะเสนอขาย ณ ระดับราคาที่พึงพอใจ ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค ห่วงโซ่คุณค่า หมายถึง เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในแต่ละกิจกรรม ของสินค้า การเกษตรเพื่อหาทางสร้างคุณค่าเพิ่ม (Value Added) ของผลิตภัณฑ์ให้แก่ลูกค้า โดยวัดคุณค่าที่สร้างขึ้นจากการที่ผู้บริโภคยินดีชำระเงินเพื่อซื้อสินค้าหรือบริการ ประกอบด้วยกิจกรรมหลักและกิจกรรมสนับสนุน โลจิสติกส์ หมายถึง กระบวนการวางแผน การนำเสนอ และควบคุมประสิทธิภาพการไหล (Flow) อย่างมีประสิทธิภาพในด้านค่าใช้จ่าย การเก็บรักษาวัตถุดิบ สินค้าระหว่างการผลิตและ สินค้าสำเร็จรูป ข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากจุดเริ่มต้นไปสู่ผู้บริโภค

ความสำคัญของโซ่อุปทาน สินค้าเกษตรที่ผลิตออกสู่ตลาด จะต้องผ่านหน่วยผลิตต่าง ๆ ที่ดำเนินการเชื่อมโยงกัน จากกระบวนการต้นน้ำเริ่มจากการผลิตไปสู่ กระบวนการกลางน้ำ คือ การคัดแยกคุณภาพสินค้าเกษตร และการบรรจุภัณฑ์ไปสู่กระบวนการปลายน้ำ คือ ผู้ประกอบการและพ่อค้าคนกลางนำไปจำหน่ายจนถึงผู้บริโภค ดังนั้นสินค้าเกษตรที่ส่งมอบให้กับผู้บริโภคได้ตรงตามความต้องการและเป็นที่พึงพอใจของผู้บริโภคขึ้นอยู่กับทุกหน่วยธุรกิจภายในสายโซ่อุปทาน

การประยุกต์ใช้การจัดการห่วงโซ่อุปทานกับสินค้าเกษตร เป็นการใช้ประโยชน์จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์สินค้าเกษตร โดยนำประเด็นของการจัดการโซ่อุปทาน ประกอบด้วยแนวคิด 2 ประการ คือ ประการแรก คือ การวิเคราะห์แนวคิดการดำเนินธุรกิจในแต่ละระดับของห่วงโซ่อุปทาน ให้ทราบผลการดำเนินงานที่ส่งไปยังหน่วยผลิตถัดไป เช่น ต้นทุนการผลิต การแปรรูป การจัดการที่สะท้อนราคาขายสินค้า ประการที่สอง คือ การสังเคราะห์ความเชื่อมโยงของการดำเนินงานระหว่างหน่วยธุรกิจในแต่ละระดับของ โซ่อุปทาน เพื่อสะท้อนถึงการสร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้าเกษตรจากระดับหนึ่งไปสู่อีกระดับหนึ่ง ความยั่งยืนทางอาชีพ การสร้างความสามารถในการแข่งขัน และการสร้างเครือข่ายระหว่างกัน ซึ่งสามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค หากพบว่าผล ของการสังเคราะห์ส่วนใดมีปัญหาเกิดขึ้น จะได้สามารถหาแนวทางแก้ไขจากผู้มีส่วนร่วมที่อยู่ในสายห่วงโซ่อุปทาน

โดยสรุป เป็นกระบวนการส่งมอบสินค้าให้กับผู้บริโภค ตั้งแต่การผลิต อันได้แก่ ชนิดหรือคุณภาพของปัจจัยที่เลือกใช้ แหล่งผลิตปัจจัย (supplier) กระบวนการผลิตและแปรรูป ได้แก่ เทคโนโลยีที่ใช้ ลักษณะและคุณภาพของสินค้าที่ผลิต ช่วงเวลาการผลิตและเก็บเกี่ยว ปริมาณการผลิต ต้นทุนการผลิต การตัดสินใจการจัดการตลาด ได้แก่ ลูกค้าเป้าหมาย การวาง ตำแหน่งสินค้า การกำหนดราคา การกระจายสินค้า การส่งเสริมการตลาด การจัดการหน่วยธุรกิจ ความสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนและการจัดการธุรกิจ ดังนั้นห่วงโซ่อุปทานจึงเป็นส่วนหนึ่งในสร้างสินค้าเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่า

คุณลักษณะที่ 4 การบัญชีและการเงินทางการเกษตร เป็นการบันทึกข้อมูลและรายงานการเงิน ประกอบด้วย การรวบรวมและการจดบันทึก (Collecting & Recording) การจัดหมวดหมู่ (Classifying) การสรุปผล (Summarizing) การตีความผลสรุป (Interpreting) รวมทั้งเป็นกระบวนการในการจำแนก และสรุปผลที่เกี่ยวข้องกับการทำการเกษตร ไม่ว่าจะเป็นระดับเกษตรกรรายบุคคล ระดับเกษตรกรฟาร์ม และระดับเกษตรกรอุตสาหกรรม ถือได้ว่าเป็นปัจจัยหนึ่งในการประกอบกิจการ เนื่องจากต้องอาศัยเงินทุนในการดำเนินการ ดังนั้น ผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตร จำเป็นต้องมีความรู้และความเข้าใจในการบริหารและ จัดการด้านการเงิน ตลอดจนการวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงิน เช่น งบดุล งบกำไรขาดทุน ต้นทุนและ ผลตอบแทน ระยะคืนทุน และจุดคุ้มทุน ซึ่งจะทำให้ผู้ประกอบการธุรกิจมีความ

วารสารวิชาการก้าวหน้า ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 ประจำเดือนมีนาคม – เมษายน พ.ศ. 2569

Kaonawat Academic Journal, Volume 1, Number 2, March – April, 2026

สมาคมเครือข่ายการเรียนรู้และนวัตกรรมองค์กร

เข้าใจถึงสถานะของธุรกิจ และสามารถนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนดำเนินงานทางธุรกิจการเกษตร ซึ่งผู้เขียนบทความจะได้อธิบาย หลักของการบัญชีและการเงิน โดยสังเขป ดังต่อไปนี้

หลักการทางการบัญชี ประกอบด้วย 3 ส่วนด้วยกัน คือ สินทรัพย์ หมายถึง ทรัพยากรที่มีมูลค่า อยู่ในความควบคุมของบุคคลหรือกิจการ และคาดว่าจะก่อให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจในอนาคต ซึ่งอาจเป็นสิ่งที่ตัวตน เช่น เงินสด เครื่องจักร สินค้าคงเหลือ หรือไม่มีตัวตน เช่น สิทธิบัตร ลิขสิทธิ์ เครื่องหมายการค้า ที่สามารถแปลงเป็นเงินสดได้ เป็นต้น หนี้สิน หมายถึง ภาระผูกพันทางการเงินในปัจจุบันของบุคคลหรือกิจการที่เกิดจากเหตุการณ์ในอดีต ซึ่งต้องชำระคืนในอนาคตด้วยสินทรัพย์หรือบริการ โดยทั่วไปมีสองประเภท คือ หนี้สินหมุนเวียนชำระภายใน 1 ปี และ หนี้สินระยะยาวชำระมากกว่า 1 ปี เช่น เงินกู้ เจ้าหนี้การค้า ตัวเงินจ่าย หรือค่าใช้จ่ายค้างจ่าย เป็นต้น ส่วนของเจ้าของ หมายถึง ส่วนของสินทรัพย์ที่เหลืออยู่ของกิจการหลังจากหักหนี้สินทั้งหมดออกไปแล้ว สินทรัพย์ลบด้วยหนี้สิน

ทั้งนี้งบการเงิน (Financial Statements) คือ รายงานข้อมูลทางการเงินที่ได้จัดทำขึ้นจากข้อมูลทางการเงินที่กิจการได้จัดบันทึกไว้ในรอบระยะเวลาหนึ่ง ซึ่งสามารถแสดงให้เห็นถึงผลการดำเนินการ ฐานะการเงินของกิจการในรอบระยะเวลานั้น ๆ อันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงินเพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ เช่น การตัดสินใจซื้อขาย หรือถือหุ้นของกิจการนั้นต่อไป หรือการตัดสินใจให้กู้ยืมแก่กิจการ งบแสดง ฐานะการเงินแสดงให้เห็นผลการดำเนินธุรกิจตั้งแต่เริ่มต้นกิจการ เนื่องจากรายการต่าง ๆ แสดง ตัวเลขในลักษณะสะสม ทำให้ทราบแนวโน้มของรายการต่าง ๆ ที่มีอยู่ว่าเป็นไปในทางเพิ่มขึ้นหรือ ลดลง รวมถึงทราบความสัมพันธ์ระหว่างรายการหนึ่งกับอีกรายการหนึ่ง ซึ่งสามารถบ่งบอกว่าธุรกิจมี การเปลี่ยนแปลงอย่างไร

หลักงบการเงิน ประกอบด้วย

1) งบแสดงฐานะการเงิน (Statement of Financial Position) หมายถึง รายงานทางการเงิน ที่แสดงฐานะการเงิน ณ วันสิ้นงวด โดยจะนำเสนอให้ผู้ใช้งบการเงินทราบถึงข้อมูลเกี่ยวกับความมั่นคง ของกิจการ ณ วันสิ้นรอบระยะเวลารายงาน งบแสดงฐานะการเงินของกิจการประกอบด้วย องค์ประกอบหลักได้แก่ สินทรัพย์ หนี้สิน และ ส่วนของเจ้าของ

2) งบกำไรขาดทุน (Statement of Income) หมายถึง รายงานทางการเงินที่แสดงผล การดำเนินงานของกิจการโดยจะแสดงให้เห็นให้ผู้ใช้งบการเงินทราบถึงรายได้ ค่าใช้จ่าย ตลอดจนกำไร ขาดทุนสุทธิของกิจการ

ประโยชน์ของงบการเงิน สามารถสรุปออกเป็นหัวข้อ ได้ 4 หัวข้อ ดังต่อไปนี้

- 1) เป็นเครื่องมือในการวัดความสำเร็จของผู้ประกอบการธุรกิจ เพราะทำให้ทราบฐานะ การเงินของกิจการและผลการดำเนินงาน
- 2) เป็นเครื่องมือช่วยในการวางแผนและเป็นข้อมูลสำหรับการตัดสินใจของผู้ประกอบการ เพราะผลการวิเคราะห์ข้อมูลงบการเงินทำให้มีข้อมูลสำหรับการตัดสินใจอย่างเหมาะสม
- 3) เป็นเครื่องมือในการควบคุมค่าใช้จ่ายและวางแผนกำไร
- 4) เป็นเครื่องมือในการหาแหล่งเงินทุน ทำให้สถาบันการเงินมีความเชื่อมั่นในฐานะของกิจการ และตัดสินใจให้เงินกู้แก่กิจการ

นอกเหนือจากที่กล่าวมาผู้เขียนบทความมีการวิตกกังวลเป็นอย่างยิ่ง คือ การบัญชีครัวเรือน ซึ่งเป็นปัญหาระดับบุคคลส่งผลถึงระดับชาติ คือ ละเลยไม่บันทึกบัญชีทำให้ขาดความต่อเนื่องในการบันทึก ผู้จัดทำเข้าใจผิดในรายการบัญชี เข้าใจผิดรายการหนี้สินแต่บันทึกว่าเป็นรายรับ เช่น เงินกู้ การเขียนชื่อรายการผิด การบันทึกตัวเลขผิด การบวกหรือการลบจำนวนเงินผิด เป็นต้น

วารสารวิชาการก้าวหน้า ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 ประจำเดือนมีนาคม – เมษายน พ.ศ. 2569

Kaonawat Academic Journal, Volume 1, Number 2, March – April, 2026

สมาคมเครือข่ายการเรียนรู้และนวัตกรรมองค์กร

ประโยชน์ของการทำบัญชีครัวเรือน

- 1) ทำให้ทราบรายรับ รายจ่าย หนี้สิน และเงินคงเหลือในแต่ละวัน แต่ละเดือน
- 2) ทำให้ทราบฐานะของครอบครัวและเป็นประโยชน์ในการตรวจสอบผลรายได้ รายจ่ายของครัวเรือน
- 3) ทำให้สามารถวางแผนการใช้จ่ายเงินในครอบครัวได้
- 4) ทำให้ทราบสภาพสถานะทางการเงินของครัวเรือน

โดยสรุป การบัญชีและงบการเงินทางการเกษตร คือ การบันทึก วิเคราะห์ จัดการธุรกรรมทางการเงินของธุรกิจเกษตร เช่น รายได้ ค่าใช้จ่าย สินทรัพย์ หนี้สิน เพื่อช่วยให้เกษตรกรทำบัญชีได้อย่างเป็นระบบ เข้าใจสถานะการเงิน การวางแผน และเข้าถึงแหล่งทุน โดยเน้นการวัดมูลค่าตามสภาพจริง

คุณลักษณะที่ 5 การเกษตรยั่งยืน (Sustainable Agriculture) เมื่อปี พ.ศ. 2543 ประเทศไทยและประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก รวม 189 ประเทศ มีการตั้งเป้าหมายในการพัฒนาทั้งในระดับชาติและระดับสากลดำเนินการร่วมกัน ปี พ.ศ. 2558 องค์การสหประชาชาติ ทำการขอความร่วมมือเรียกว่า เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน หรือ Sustainable Development Goals (SDGs) ซึ่งองค์กร SDGs ได้เรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงด้านการเกษตรและระบบอาหารเพื่อยุติความหิวโหยให้บรรลุความมั่นคงทางด้านอาหารและปรับปรุงโภชนาการภายในปี พ.ศ. 2573 โดยอ้างอิงข้อมูลจากองค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) ระบุว่า ในปีพ.ศ. 2566 ประชากรโลกกว่า 7 แสนคน ประสบกับปัญหาความไม่มั่นคงทางอาหารเฉียบพลันอย่างรุนแรงที่สุด และมีความเสี่ยงต่อความอดอยากในระดับภัยพิบัติ เพิ่มขึ้นถึง 4 เท่าจากอดีต และถือเป็นตัวเลขที่สูงที่สุดในประวัติศาสตร์ตั้งแต่มีการรายงานมา อนึ่งประเทศไทยมีการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนากระบวนอาหารที่ยั่งยืนและส่งเสริมความเท่าเทียมสะท้อนแนวคิดที่ว่าระบบอาหารเป็นปัจจัยหลักที่ส่งเสริมเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน นอกจากนี้ยังมีนโยบายและวางเป้าหมายการส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการเกษตรและอาหารของโลก เพื่อการเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกรเป็น 3 เท่า จากการขับเคลื่อนนโยบายเกษตรและอาหารด้วย 3S ได้แก่ความปลอดภัยทางอาหาร (Safety) ความมั่นคง (Security) ความยั่งยืนของทรัพยากรและนิเวศการเกษตร (Sustainability) ให้สามารถผลิตอาหารได้อย่างเพียงพอและปลอดภัยต่อผู้บริโภคทั้งภายในและภายนอกประเทศ รวมทั้งการรักษาสมดุลสิ่งแวดล้อมและการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างจำกัด สาเหตุหลักที่ทำให้ทุกประเทศให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นผลมาจากการพัฒนาเศรษฐกิจโลกที่ผ่านมา ขับเคลื่อนและพัฒนาไปแบบก้าวกระโดด มุ่งเน้นการพัฒนาด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีการผลิต และด้านอุตสาหกรรม ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมของโลกเป็นอย่างมากจากปัญหาในมลพิษ ที่เป็นสาเหตุหลักของปัญหาโลกร้อน และความเสื่อมโทรมของระบบนิเวศ ทำให้สภาพอากาศของโลกแปรปรวน อนึ่งองค์การสหประชาชาติมีการคาดการณ์ว่า โลกจะประสบภาวะขาดแคลนอาหาร แต่พื้นที่เพาะปลูกมีไม่เพียงพอต่อการผลิตอาหารและภัยทางธรรมชาติทำให้ผลผลิตของพืชทางการเกษตรลดลง โดยผู้เขียนบทความจะได้กล่าวถึงสาระสำคัญของการเกษตรความยั่งยืน ดังต่อไปนี้

การพัฒนาเกษตรแบบยั่งยืน คำว่าความยั่งยืน มาจาก ภาษาอังกฤษ คำว่า “Sustainability” ตามพจนานุกรมอธิบายความหมาย คือ การดำเนินการไปอย่างต่อเนื่องหรือความสามารถในการดำรงอยู่โดยไม่วันสูญหายไป เมื่อนำมาใช้ในทางการเกษตร จึงหมายถึง ศักยภาพในการผลิตที่ดำรงอยู่อย่างต่อเนื่องโดยไม่ทำให้ฐานทรัพยากรทรุดโทรมหรือสูญสิ้นไป

แนวทางการพัฒนาระบบเกษตรยั่งยืน ประกอบด้วยหลัก 2 ประการ คือ 1) การหาวิธีการที่เหมาะสมในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในท้องถิ่น ประยุกต์ใช้องค์ประกอบต่างๆ ในระบบไร่นา ได้แก่ พืช สัตว์ ดิน น้ำ

วารสารวิชาการก้าวหน้า ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 ประจำเดือนมีนาคม – เมษายน พ.ศ. 2569

Kaonawat Academic Journal, Volume 1, Number 2, March – April, 2026

สมาคมเครือข่ายการเรียนรู้และนวัตกรรมองค์กร

ภูมิอากาศ และอื่น ๆ เพื่อให้องค์ประกอบต่าง ๆ เหล่านี้เกื้อกูลกันมากที่สุด 2) วิธีการที่จะพึงพาการใช้ปัจจัยการผลิตจากภายนอกให้น้อยที่สุด เพื่อเสริมส่วนที่ขาดหรือบกพร่องในระบบนิเวศน์หรือเพิ่มศักยภาพของทรัพยากรที่มีอยู่ภายในสวน ไร่ นา เน้นการใช้ทรัพยากรหมุนเวียน และป้องกันผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม

ตัวชี้วัดการปรับเปลี่ยนสู่เกษตรกรรมยั่งยืน มีตัวชี้วัดสำคัญ 3 ประการ คือ 1) การปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ เป็นสิ่งสำคัญเพราะการทำเกษตรกรรมยั่งยืนมิได้ทำเฉพาะเรื่องวิธีการ ผลิตหรือเรื่องเศรษฐกิจเท่านั้น แต่เป็นการทวนกระแสของเกษตรกระแสหลักและกระแสบริโภคนิยม เกษตรกรต้องเปลี่ยนความเชื่อและกระบวนความคิดตลอดจนความพึงพอใจถึงระดับจิตสำนึก 2) ความรู้และความสามารถพัฒนาความรู้ เพราะการผลิตแบบเกษตรกรรมยั่งยืนจะไม่เป็นการผลิตแบบหยุดนิ่ง (Static) แต่เป็นการผลิตที่มีพลวัต (Dynamics) โดยเกษตรกรต้องปรับตัวเข้ากับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม ให้ทันต่อสภาพทางเศรษฐกิจ และปรับตัวให้รับกับสภาพสังคมและ การเมือง สามารถพัฒนาความรู้ด้วยการ ทดลองปฏิบัติจริง รวมทั้งสามารถแก้ปัญหาได้ 3) การพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจ เป็นตัวชี้วัดที่สำคัญมาก มิได้หมายถึงการมีรายได้จากการจำหน่ายสินค้า หรือผลผลิตเท่านั้น แต่คือการมีอาหารบริโภคที่เพียงพอของครอบครัวซึ่งทำให้ลดค่าใช้จ่ายด้าน อาหาร ลดรายจ่ายด้านการผลิตตลอดจนการเพิ่มการออมที่อยู่ในรูปของความอุดมสมบูรณ์ และการออมในรูปของความรู้และความสามารถแสวงหาความรู้

แนวทางปฏิบัติที่ใช้ การจัดการทรัพยากร : การปลูกพืชหมุนเวียน (Crop Rotation) การอนุรักษ์ดินและน้ำ การลดสารเคมี : ลดการใช้สารเคมีที่เป็นอันตราย ส่งเสริมการควบคุมศัตรูพืชแบบธรรมชาติ

ระบบการผลิต : เกษตรอินทรีย์ เกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรผสมผสาน วนเกษตร

สรุปการเกษตรยั่งยืน เป็นการผสมผสานของการพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ (Bio-Circular-Green Economy) กล่าวได้ว่า เป็นการทำเกษตรที่ตอบสนองความต้องการด้านอาหาร ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ เช่น อนุรักษ์ดิน น้ำ เศรษฐกิจ สร้างรายได้ให้เกษตรกร สร้างจิตสำนึกกับเกษตรกรให้มีส่วนร่วมสังคม ประเทศชาติ ลดการใช้สารเคมี เพื่อให้มนุษย์อยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างสมดุล ทั้งนี้ประเทศไทยได้ปฏิบัติผ่านแนวทางที่หลากหลาย ได้แก่ เกษตรอินทรีย์ เกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรผสมผสาน วนเกษตร สร้างความมั่นคงทางอาหารและรักษาสิ่งแวดล้อม

วารสารวิชาการก้าวหน้า ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 ประจำเดือนมีนาคม – เมษายน พ.ศ. 2569

Kaonawat Academic Journal, Volume 1, Number 2, March – April, 2026

สมาคมเครือข่ายการเรียนรู้และนวัตกรรมองค์กร

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการเกษตร. (2560). *แผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเกษตร ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560–2579)*.

<https://www.doae.go.th/wp-content/uploads/2023/03/แผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเกษตร-ระยะ-20-ปี-พ.ศ.-2560-2579.pdf>

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2556). *คู่มือแนวทางการขับเคลื่อนนโยบาย Smart Farmer และ Smart Officer*. กรมส่งเสริมการเกษตร. [suspicious link removed]

ไทยกู้ดวิว. (2560, 15 สิงหาคม). *เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs)*.

<http://www.thaigoodview.com/node/70957>

มูลนิธิพลังนิเวศและชุมชน. (ม.ป.ป.). *กระบวนการเรียนรู้ชุมชนเพื่อการจัดการตนเอง*. บ้านเราน่าอยู่. สืบค้นเมื่อ 5 กันยายน 2568, จาก http://www.banrainarao.com/column/learn_commu

ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561–2580). (2561, 13 ตุลาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 135 ตอนที่ 82 ก. หน้า 1–65.

http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2561/A/082/T_0001.PDF

สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ. (2542). *รายงานการพัฒนาคนของประเทศไทย ปี 2542*. สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ ประจำประเทศไทย. <https://www.undp.org/thailand>